

60 Informatiebrief

Zaaknummer:	Z/24/090466
Documentnummer:	411105
Datum:	dinsdag 10 september 2024 Verzonden 13 september 2024
Onderwerp:	Raadsinformatiebrief "Regionaal Verslag Invulling Opgave Spreidingswet"
Portefeuillehouder:	Wethouder Van der Elst
Bijlage(n):	Bijlage 1: Verslag invulling opgave Spreidingswet september 2024 van de Regionale Regietafel (RRT) Holland Rijnland aan de Provinciale Regietafel (PRT) Zuid-Holland

Geachte Raad,

De voorbereidingen voor de uitvoering van de spreidingswet vereisen dat de regionale regietafels (RRT) voor 15 september verslag uitbrengen aan de provinciale regietafel (PRT) over hoe de regio en gemeenten in de regio omgaan met de invulling van de spreidingswet in kwalitatieve en kwantitatieve zin. Op dit moment ligt voor de invulling van de taakstelling vanuit de spreidingswet een taak bij de gemeenten. In dat kader is de afgelopen tijd veelvuldig overlegd tussen de gemeenten, regio en provincie. Deze brief geeft de uitkomst van het regionale proces weer, zoals dit tot op heden is gevolgd, en heeft verder tot doel om uit te leggen waar de gemeente nu staat.

Het verslag geeft aan welke doelstellingen de regio en gemeenten zichzelf gesteld hebben, wat voor Voorschoten neerkomt op het feit dat de gemeente Voorschoten op dit moment verkent hoe zij invulling wil geven aan de taakstelling en termijnen die volgen uit de Spreidingswet. Naar verwachting zal de vraag hoe om te gaan met de invulling, met betrekking tot de taakstelling die volgt uit de Spreidingswet, op 14 november aan uw gemeenteraad voorgelegd worden.

In het voorstel dat voorgelegd wordt aan de gemeenteraad worden de meest actuele ontwikkelingen meegenomen. In het hoofdlijnenakkoord heeft het nieuwe kabinet namelijk aangegeven dat de Spreidingswet zal worden ingetrokken en dit voornemen mee te nemen in de begroting die op Prinsjesdag wordt gepresenteerd. We moeten de ontwikkelingen

Gemeente Voorschoten

hieromtrent afwachten. Behalve wel of niet instemmen met de wet door de Tweede Kamer, kunnen er nog aanpassingen komen op het wetsvoorstel. Als de Tweede Kamer instemt met het wetsvoorstel volgt behandeling in de Eerste Kamer.

De Spreidingswet heeft verschillende gevolgen voor de gemeente Voorschoten:

1. Een verplichte taak: de gemeente is wettelijk verplicht om 167 asielzoekers op te vangen vanaf 1 juli 2025, waaronder 14 AMV'ers (Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen). Dit verandert het vrijwillige karakter van de opvang van asielzoekers zoals dat gold tot aan de invoering van de spreidingswet op 1 februari 2024.

2. Samenwerking met COA: de gemeente moet nauw samenwerken met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) om de opvang te faciliteren.

Hierbij gaat de gemeente Voorschoten ervan uit dat er sprake is van volledige financiering vanuit het Rijk, ook voor de benodigde voorzieningen zoals onderwijs, zorg en bemiddeling naar werk. De 200 plekken die zijn opgenomen in de tabel in de bijlage op pagina 4 betreffen statushouders die op dit moment nog bij De Goude Leeuw (Van der Valk) in Voorschoten zijn gehuisvest en wachten op definitieve huisvesting in andere gemeenten waar zij aan gekoppeld zijn. Het verslag geeft voorts randvoorwaarden ten aanzien van realisatiekracht, ruimtelijke uitdagingen en relatie tot bredere problematiek wonen/huisvesting, duurzame opvang en niveau van en middelen voor voorzieningen onderwijs, jeugdhulp/wmo, werk en meedoen, maatwerk door het COA en regionale samenwerking.

Net als Voorschoten hebben de meeste overige gemeenten in de regio nog geen bestuurlijk besluit inzake de taakstelling genomen voor de datum van 15 september 2024. Het verslag geeft de actuele stand van zaken weer. Eventuele wijzigingen voor de datum van 1 november 2024 worden middels een oplegger nog aan de PRT vermeld.

Uiterlijk 1 november 2024 levert de Commissaris der Koning (CdK) van de provincie Zuid-Holland een verslag op aan het ministerie voor Asiel en Migratie. De staatssecretaris stelt uiteindelijk een verdeelbesluit vast voor 1 januari 2025. Alleen als het gemeenten niet lukt om gezamenlijk de hele provinciale opgave in te vullen, dan worden gemeenten aangewezen, en daarmee verplicht, om asielzoekers op te gaan vangen. Wij zullen u tijdig informeren over het verslag van de CdK en het besluit van de staatssecretaris.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

E.A. van Watingen,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerding,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

Verslag invulling van de opgave asielopvang van de Regionale Regietafel (RRT) Holland Rijnland aan de Provinciale Regietafel (PRT) Zuid-Holland september 2024

Versie: 5 september 2024
Status: vastgesteld in RRT

1. Inleiding

De gemeenten in de regio Holland Rijnland leveren allen hun bijdrage om voldoende opvangplekken voor asielzoekers te realiseren. De opgave die volgt uit de Spreidingswet is hierbij ons uitgangspunt. Al langer worden in onze regio asielzoekers opgevangen en in april/mei 2023 hebben alle gemeenten en de regio Holland Rijnland en Midden-Holland het besluit genomen om, vooruitlopend op de Spreidingswet, gezamenlijk 2200 duurzame asielopvangplekken te realiseren. Vanaf begin van dit jaar bereiden we ons voor op de opgave die is vastgelegd in de capaciteitsraming en de daarin opgenomen indicatieve verdeling voor de gemeenten in de regio Holland Rijnland¹. Aan de Regionale Regietafel (RRT) wordt het gesprek gevoerd hoe we in de regio tot een samenhangend geheel van opvangplekken kunnen komen en waar het van toegevoegde waarde is om samen te werken of uitruilafspraken te maken.

Voorliggend verslag beschrijft hoe we in de regio invulling geven aan de opgave asielopvang. Omdat dit verslag volgt uit de Spreidingswet, ziet dit verslag toe op de aantallen asielopvang. Maar deze opgave is niet los te zien van de opgave om Oekraïners op te vangen en statushouders en andere doelgroepen te huisvesten. Om een totaalbeeld te geven van onze inzet in de opgave zijn de cijfers van opvang Oekraïners en huisvesting statushouders toegevoegd in de bijlage.

Asielopvang gaat over mensen en niet alleen over het realiseren van gebouwen. Mensen die onderdeel uitmaken van onze samenleving, leven in onze wijken, gebruik maken van voorzieningen, naar school gaan en af en toe hulp of zorg nodig hebben. Onze inzet op duurzame asielopvang en wat daarvoor nodig is, bekijken wij vanuit dit brede perspectief. Mede omdat het (wettelijke) taken raakt die gemeenten hebben op het gebied van onderwijs, zorg, veiligheid etc. Maar ook omdat we zien dat het belangrijk is om direct vanaf de start van de voorbereidingen na te denken over de maatschappelijke impact en de inbedding van een opvanglocatie in een wijk.

Gemeenten hebben de taak om een locatie of accommodatie voor asielopvang beschikbaar te stellen.² Dit is een belangrijke, maar tegelijkertijd beperkte rol in de asielopvangketen. Duurzame en efficiënte opvang kunnen we alleen realiseren in partnerschap met alle partijen in de keten en vraagt dus ook van alle partijen een inspanning. We geven daar nu al in de dagelijkse praktijk invulling aan. Ten behoeve van dit verslag willen wij benadrukken dat de randvoorwaarden om de opgave te realiseren maar ten dele binnen de verantwoordelijkheid en invloedssfeer van de gemeente liggen. Zonder partnerschap en benodigde randvoorwaarden, kunnen wij geen invulling geven aan onze plannen. Dit document beschrijft daarom ook de randvoorwaarden die wij nodig hebben om de opgave uit te voeren. Deze beschrijving is een momentopname en is daarom niet uitputtend. Wij verwachten de komende jaren bij de uitvoering van de opgave steeds nieuwe uitdagingen tegen te komen en verwachten daarbij een positieve grondhouding van medeoverheden en partners om deze uitdagingen op te lossen.

¹ Capaciteitsraming, provinciale opvangopgave en indicatieve verdeling per gemeente 2024, gepubliceerd in de Staatscourant op 31 januari 2024

² Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)

2. Aantallen opvangplekken in de regio Holland Rijnland

2.1 Opgave

De opgave volgens de capaciteitsraming is voor de regio als volgt:

Holland Rijnland	opgave Spreidingswet	
Gemeente	Asielopvangplekken	waarvan AMV
Alphen aan den Rijn	686	58
Hillegom	135	11
Kaag en Braassem	179	15
Katwijk	398	34
Leiden	619	52
Leiderdorp	173	15
Lisse	140	12
Nieuwkoop	188	16
Noordwijk	275	23
Oegstgeest	179	15
Teylingen	252	21
Voorschoten	167	14
Zoeterwoude	64	5
TOTAAL	3455	291

2.2. Huidige situatie in de regio

Op dit moment wordt door alle gemeenten gewerkt aan de voorbereiding van een asielopvanglocatie. Op het moment van schrijven van dit verslag zijn in de regio Holland Rijnland een aantal locaties operationeel. Hiermee zijn in de regio 1510 opvangplekken beschikbaar. Zie onderstaand overzicht:

Holland Rijnland	operationeel (per 4 september 2024)	
Gemeente	Asielopvangplekken (regulier)	noodopvang
Katwijk	570	
Leiden	340	125
Leiderdorp		100
Noordwijk		40
Oegstgeest	175	
Voorschoten		200
TOTAAL	1085	465

2.3 Toekomstig beeld in de regio

Onderstaand overzicht geeft weer hoe de opgave door de gemeenten in de regio Holland Rijnland wordt ingevuld. De fase van het realiseren van een opvanglocatie en bijbehorende besluitvorming verschilt per gemeente, afhankelijk van de lokale context, en kan worden beïnvloed door externe ontwikkelingen. Onderstaand overzicht geeft de stand van zaken weer per 4 september 2024.

Holland Rijnland	aantallen spreidingswet				stand van zaken				
	aantallen spreidingswet		verwachte capaciteit	waarvan AMV	operationeel	aanstaande	noodopvang operationeel	status voorbereiding	beoogde ingangsdatum
Gemeente	Asielopvangplekken	waarvan AMV							
Alphen aan den Rijn	686	58	440		440		bestuursovk getekend	jan-25	
Hillegom	135	11	135		135		in gesprek met pzh over beoogde locatie	1-7-2025	
Kaag en Braassem	179	15	367		367		Verkenning geschikte locatie grensgebied gemeenten. Beoogde besluitvorming najaar 2024	1-7-2025	
Nieuwkoop	188	16							
Katwijk	398	34	600	40	570	40	permanente GLO locatie operationeel 40 plekken vanaf eind 2024 ingezet voor AMV. Besluitvorming afgerond.	operationeel	
Leiden	619	52	740	70	340	400	125	1. 340 operationeel. 2. 400 (waarvan 70 AMV) te realiseren. Besluitvorming over locatie afgerond.	operationeel 1-7-2025
Leiderdorp	173	15	173			173	100		
Lisse	140	12	140			140		locatie geselecteerd. Voorbereiding loopt	1-7-2025
Noordwijk	275	23	275	23		275	40	raadsbesluit locatie. In gesprek met pzh over beoogde locatie	ntb
Oegstgeest	179	15	205		205			locatie is operationeel	operationeel
Teylingen	252	21	252			252		verkenning geschikte locatie	1-7-2025
Voorschoten	167	14	200			200	200	besluitvorming gemeenteraad nov 2024	operationeel
Zoeterwoude	64	5	64			64		verkenning mogelijke locatie gestart	1-7-2025
TOTAAL	3455	291	3591	133	1115	2486	465		

Toelichting per gemeente

Alphen aan den Rijn

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft in mei 2023 Hoorn-West als locatie aangewezen om 440 plekken (maximaal 400 bewoners) asielopvang te realiseren. Inmiddels is de bestuursovereenkomst met het COA getekend op 21 december 2023 en zijn de voorbereidingen in volle gang. Verwachte openingsdatum van de locatie is medio januari 2025.

Bij het ingaan van de Spreidingswet en publicatie van de bijbehorende capaciteitsraming waren de plannen voor het AZC van 440 plekken al in uitvoering. De gemeente geeft prioriteit aan de tijdige realisatie van het AZC. Gemeente Alphen aan den Rijn is in afwachting van de uitwerking van de kabinetsvoornemens rond de Spreidingswet en de consequenties die dat eventueel kan hebben voor de taakstelling.

Hillegom

De gemeente Hillegom is voornemens om minimaal 135 duurzame asielopvangplekken te realiseren in combinatie met 400 flexwoningen. De beoogde locatie hiervoor is Pastoorlaan Zuid in Hillegom.

Voor deze locatie is toestemming nodig van de provincie Zuid-Holland. De gemeente en de provincie zijn hierover met elkaar in gesprek. De provincie heeft een aantal aanvullende randvoorwaarden gesteld. De gemeente heeft de intentie om de locatie te realiseren per 1 juli 2025. Of dit haalbaar is hangt af van externe factoren, waaronder de tijdige beschikbaarheid van nutsvoorzieningen en vergunningsprocedures.

Kaag en Braassem/ Nieuwkoop

De gemeente Kaag en Braassem en de gemeente Nieuwkoop hebben besloten samen een asielopvanglocatie voor 367 plekken te willen realiseren. Beide gemeenteraden hebben besloten op zoek te gaan naar een geschikte locatie in gebieden waar ze aan elkaar grenzen, buiten de dorpskernen. De gemeente verwacht in het najaar van 2024 een besluit te kunnen nemen over de locatie. Het streven is om de opvanglocatie op 1 juli 2025 te kunnen openen.

Katwijk

De gemeente Katwijk heeft sinds 2008 een permanente GLO-locatie (Gezinslocatie) met 600 plekken waarvan 570 plekken bezet zijn. Eind 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met het besluit om op het terrein aan de 1^e Mientlaan voor de duur van 5 jaar een opvanglocatie voor 40 AMV's te realiseren. Hiervoor wordt de opvangcapaciteit van de GLO-locatie teruggebracht met 10 plekken. Op de locatie zullen dan uiteindelijk 600 asielzoekers worden opgevangen waarvan 40 AMV. De AMV-locatie wordt in december 2024 in gebruik genomen. Daarmee voldoet Katwijk ruim aan de taakstelling.

Leiden

In de gemeente Leiden is sinds februari 2023 de asielopvanglocatie (Haagse Schouwweg) voor 340 plekken operationeel. Deze locatie blijft beschikbaar tot 31-12-2028. Daarnaast treft de gemeente Leiden voorbereidingen voor een locatie van 390 plekken, waarvan 70 AMV's, met een totaal maximum van 400 opvangplekken. Naar verwachting kan deze locatie rond 1 juli 2025 worden geopend. De locatie zal dan 5 jaar beschikbaar blijven. Op dit moment worden ook 125 asielzoekers in een noodopvanglocatie opgevangen.

Leiderdorp

De gemeente Leiderdorp zet in op een duurzame asielopvanglocatie voor 173 personen. Op dit moment is de gemeente nog op zoek naar de beste locatie om deze te realiseren. Het streven is de locatie zo snel mogelijk aan te kunnen wijzen en hier voor eind 2024 een besluit over te nemen. Op dit moment is in de gemeente een tijdelijke opvanglocatie aanwezig die, mocht het realiseren van een duurzame opvanglocatie niet lukken voor 1 juli 2025, tijdelijk (tot uiterlijk 1 februari 2026) ingezet kan worden voor de opvang van de opgave van 173 personen. Hiermee gaat de gemeente Leiderdorp in elk geval voldoen aan de verplichtingen uit de Spreidingswet.

Lisse

De gemeente Lisse is voornemens om een duurzame asielopvanglocatie te realiseren voor 140 plekken. Hiervoor heeft de gemeente een geschikte locatie aangewezen, namelijk Heerenweg 10 in Lisse. De voorbereidingen voor de locatie zijn in volle gang. Afhankelijk van onderhandelingen tussen de betrokken partijen en procedures hopen wij dat de locatie voor 1-7-2025 kan worden gerealiseerd.

Noordwijk

De gemeente Noordwijk is voornemens om 275 duurzame opvangplekken te realiseren, waaronder 23 plekken voor AMV's. De gemeente vindt het belangrijk om een duurzame opvanglocatie te ontwikkelen en de combinatie te maken met permanente woningbouw. Randvoorwaarde is dan ook dat er goedkeuring komt van de provincie Zuid-Holland voor de bouw van ca. 500 permanente woningen aan de Achterweg. Omdat het hier gaat om woningbouw, is het niet realistisch te veronderstellen dat deze asielopvanglocatie op 1-7-2025 operationeel kan zijn. Op dit moment is de gemeente in gesprek met de provincie Zuid-Holland om de benodigde toestemming te verkrijgen. Als er groen licht komt, gaat de gemeente in gesprek met het COA en het Ministerie van Justitie en Veiligheid over de mogelijkheden van de verdere invulling van asielopvang en de overbrugging van de periode dat de gemeente Noordwijk nog geen asielopvangplekken kan realiseren.

Oegstgeest

De gemeente Oegstgeest heeft sinds 1 november 2021 een Regionale opvanglocatie, het Hoefijzergebouw, voor 175 plekken. Per eind 2023 is de locatie uitgebreid tot 205 plekken. Oegstgeest zet de Regionale opvanglocatie, het Hoefijzergebouw aan de Rhijngeesterstraatweg 13c (de ROL), met 205 plekken voor statushouders in als duurzame opvang voor asielzoekers in het kader van zijn taakstelling in de Spreidingswet (179 plekken). De locatie is verlengd tot 1 november 2026. Ook na 2026 zijn er mogelijkheden de locatie te verlengen, met inachtneming van de mogelijkheden voor herontwikkeling van het gebied Oegstgeest.

Teylingen

De gemeente Teylingen is voornemens een asielopvanglocatie te realiseren voor 252 plekken. Er is een participatietraject gestart met de inwoners om een geschikte locatie te kiezen. In deze verkenningen wordt ook de mogelijkheid onderzocht om een opvanglocatie voor een groep AMV's te realiseren. Naar verwachting maakt de gemeenteraad van Teylingen in november de keuze voor een locatie. Vervolgens starten de voorbereidingen voor het realiseren van de locatie. De gemeente heeft de intentie om deze te realiseren voor 1-7-2025. De haalbaarheid hiervan hangt echter af van de geselecteerde locatie en van externe omstandigheden, waaronder het realiseren van nutsvoorzieningen en vergunningsprocedures.

Voorschoten

De gemeente Voorschoten heeft sinds juli 2022 een noodopvanglocatie voor niet-toegewezen statushouders aan de Veurseweg te Voorschoten. De huidige overeenkomst loopt tot 1 december

2025. Op dit moment verkent de gemeente Voorschoten hoe zij invulling wil geven aan de taakstelling en termijnen die volgen uit de Spreidingswet. Naar verwachting zal de gemeenteraad van de gemeente Voorschoten op 14 november gevraagd worden een besluit te nemen met betrekking tot de invulling van de taakstelling die volgt uit de Spreidingswet. Hierbij gaat de gemeente Voorschoten ervan uit dat er sprake is van volledige financiering vanuit het Rijk, ook voor de benodigde voorzieningen zoals onderwijs, zorg en bemiddeling naar werk. De 200 plekken die zijn opgenomen in de tabel zijn noodopvangplekken en betreffen niet toegewezen statushouders.

Zoeterwoude

Om invulling te geven aan de taak uit de spreidingswet is de gemeente Zoeterwoude voornemens om, conform de indicatieve verdeling, 64 duurzame opvangplekken (waaronder 5 voor AMV's) te realiseren. Detailinformatie per locatie is opgenomen in het door de provincie Zuid-Holland aangeleverde format.

Toelichting op totaal aantal AMV in de regio

De invulling van de AMV-opgave bekijken we regionaal. Een aantal gemeenten heeft al een concrete toezegging gedaan om een AMV-locatie te willen realiseren. Een aantal gemeenten neemt dit mee in de verkenningen van de locaties. Het aantal opvangplekken voor AMV in de tabel betreft de concrete toezeggingen.

Alle gemeenten zetten zich actief in voor deze opgave. Het selecteren van een locatie, organiseren van bewonersavonden, maken van afspraken met samenwerkingspartners, voorbereidingen van de locatie en benodigde besluitvorming en het realiseren van benodigde voorzieningen is een intensieve taak. De inzet van alle gemeenten maakt dat we de staan zoals hierboven weergegeven. Zonder al deze inzet had dit niet gekund.

3. Randvoorwaarden voor het (tijdig) realiseren van de locaties

3.1 Realisatiekracht

Het is onze intentie om bovengenoemde locaties vóór 1 juli 2025 te realiseren, zoals de Spreidingswet aangeeft. We zien echter dat het tijdig realiseren van een aantal locaties uit bovenstaand overzicht buiten ons toedoen onder druk komt te staan. Dit heeft diverse oorzaken: lange levertijden op (bouw)materialen of units, wachttijden voor realiseren van nutsvoorzieningen, doorlopen van (onnodige) bureaucratische procedures, beschikbare capaciteit van het COA en soms lange besluitvormingsprocedures met betrekking tot vergunningaanvragen.

De standaardoplossingen en werkwijze voldoen in deze situatie niet meer om een locatie snel te kunnen realiseren. Wij denken graag mee in creatieve oplossingen en zullen ons ook – voor zover dat redelijkerwijs van ons kan worden verwacht – inspannen om deze te helpen realiseren. We denken dan bijvoorbeeld aan slim inzetten van capaciteit van gemeente en COA, slim omgaan met inrichten van processen en de inrichting van een versnellingstafel voor het realiseren van asielopvanglocaties, waaraan alle betrokken partners deelnemen. Deze versnellingstafel heeft als doel het doorbreken van knelpunten en op het vergroten van de realisatiekracht.

Als realisatie langer duurt, moeten asielzoekers daardoor lang in tijdelijke voorzieningen worden opgevangen. Het realiseren van deze tijdelijke voorzieningen kost alle betrokken partijen veel tijd en energie, is veel duurder en het verstoort de processen en beschikbare capaciteit om draagvlak te creëren voor duurzame oplossingen. Wij zien graag dat de focus van de inzet is op het realiseren van duurzame opvang met voldoende realisatiekracht en een realistische planning. Dit is ook belangrijk om de afspraken met onze inwoners na te kunnen komen.

Tegelijkertijd geven we hiermee het signaal af dat een aantal locaties wellicht niet binnen de termijn van 1-7-2025 kunnen worden gerealiseerd. Wij gaan ervan uit dat dit voor ons geen verdere consequenties heeft, als de oorzaak buiten onze invloedssfeer ligt en we hier ook geen verantwoordelijkheid voor kunnen nemen.

3.2 Ruimtelijke uitdagingen en relatie met bredere problematiek wonen/huisvestingsopgave

De opgave tot het realiseren van asielopvanglocaties kan niet los worden gezien van de huisvestingsopgave van andere doelgroepen en de woningbouwopgave. Immers, ruimte is schaars. Voor inwoners is het lastig te accepteren dat er wel wordt gebouwd voor asielopvang en niet voor eigen inwoners. Voor het draagvlak om asielopvang te realiseren is het dus belangrijk om ook woningbouw voor eigen inwoners mogelijk te maken. Bovendien zijn voldoende woningen belangrijk om aan de taakstelling voor statushouders te kunnen voldoen, waardoor asielzoekers met een status sneller kunnen doorstromen. We kunnen de opgave voor asielopvang daarom dan ook niet realiseren zonder de medewerking van de provincie vanuit hun rol als gebiedsregisseur en het Rijk als medefinancier van bijvoorbeeld tijdelijke flexwoningen.

Voor meerdere gemeenten in onze regio is een maatwerkoplossing of ontheffing nodig om het realiseren van locaties mogelijk te maken, ook buiten de BSD-grenzen. We gaan ervan uit in ieder geval gebruik te kunnen maken van de uitzonderingen die de provincie biedt in haar ruimtelijk beleid voor asielopvanglocaties. Maar ook andere maatwerkoplossingen die passen bij de ruimtelijke vraagstukken in een gemeente zijn noodzakelijk om de opgave voor asielopvang uit te kunnen voeren.

4. Duurzame opvang – ook vanuit het perspectief van de mensen

Vanuit de praktijkervaringen van gemeenten en partners komt naar voren dat een integrale aanpak op de gehele keten voor de lange termijn een belangrijke succesfactor is. We zetten in op duurzame locaties, die langer beschikbaar zijn. Daaraan gekoppeld zou ook een duurzame aanpak vanuit het perspectief van de mensen die in een asielopvang locatie verblijven wenselijk zijn.

Wij zien graag dat een asielzoeker die in onze regio aankomt ook in onze regio blijft als deze een status krijgt. Dat geeft rust voor de mensen die het betreft en het maakt dat we de opvang en alle voorzieningen veel efficiënter kunnen realiseren. Bovendien geeft ons dat de gelegenheid om al vroeg te investeren in de mensen die hier blijven. Meedoen en integratie vanaf dag één. Dit is niet alleen beter voor de mensen die het betreft, maar draagt bij aan draagvlak in de buurt en voorkomt onnodige zorgvragen en overlast. Asielzoekers maken al vroeg onderdeel uit van de samenleving. En dragen daar hun steentje aan bij. Tijdig inzetten op integratie biedt ook economische kansen, bijvoorbeeld door het kunnen inzetten van arbeidspotentieel.

Een integrale aanpak is ook belangrijk omdat de gemeenten vanaf dag één een bredere verantwoordelijkheid dragen dan alleen het aanwijzen van een locatie: denk aan onderwijs, jeugdhulp, vormen van zorg, veiligheid en het creëren van draagvlak onder inwoners. Maar ook later in de keten – als asielzoekers een status krijgen – zijn gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe inwoners op het gebied van o.a. inburgering, huisvesting statushouders, onderwijs, jeugdhulp, zorg en andere vormen van ondersteuning zoals uitkeringen. Daarom is het belangrijk om voorzieningen op het gebied van onderwijs, zorg en meedoen (werk en welzijn) al tijdens de fase van asielopvang goed te regelen. Door vooraf te investeren integreren statushouders sneller en neemt de kans af dat zij gebruik moeten maken van voorzieningen voor kwetsbare inwoners. Door proactief te handelen, voorkomen we dat gemeenten later de rekening krijgen gepresenteerd in de vorm van overlast, slechte integratie van nieuwkomers, hogere zorgvraag en extra maatschappelijke spanning en daarmee extra kosten.

Benodigde randvoorwaarden

- Asielzoekers die door COA in de regio Holland Rijnland worden geplaatst, worden ook in de regio Holland Rijnland gekoppeld.
- Zie verder onder voorzieningen.

Opvang asielzoekers

- Beschikbaar stellen locatie
- Onderwijs
- (Wmo)zorg en jeugdhulp
- Openbare orde en veiligheid (buiten de locatie)
- Maatschappelijke inbedding locatie

Huisvesting statushouders

- Inburgering
- Huisvesting statushouders
- Alle verantwoordelijkheden voor inwoners van gemeente (sociale zekerheid, zorg, welzijn, wonen, veiligheid etc .)

Meedoen vanaf dag 1, waar mogelijk door werk

- Rendeert voor nu
- Draagt bij aan draagvlak AZC/inbedding in wijk/buurt
 - Voorkomt escalaties/draagt bij aan veiligheid
 - Bijdrage aan de samenleving

- Rendeert voor later
- Snelle inburgering/integratie
 - Opbouw netwerk/leren hoe het werkt in Nederland
 - Aan het werk; voorkomt uitkering
 - Draagt bij aan welzijn, voorkomt onnodige (zorg)kosten
 - Voorkomen vroegtijdig schoolverlaten

5. Voorzieningen

5.1 Onderwijs

De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat onderwijs aan asielzoekers kan worden geboden en dat onderwijshuisvesting beschikbaar is. Onderstaand overzicht geeft het aantal extra benodigde onderwijsplekken weer in de regio Holland Rijnland, ervan uitgaande dat de volledige opgave asielopvang in de regio per 1-7-2025 is gerealiseerd³.

onderwijs	nodig per juli 2025
extra reguliere plekken PO	178
extra ISK-plekken	618
extra ISK-klassen	41
extra reguliere plekken VO (na uitstroom ISK)	618

Nieuwkomersonderwijs staat zwaar onder druk. Met name het realiseren van ISK-onderwijs is een knelpunt. Bestaande financiering, wet- en regelgeving, organisatie van ISK-onderwijs, inhoud van onderwijs en doorstroom sluiten niet aan bij de opgave. Hieronder noemen we de belangrijkste punten:

- Onderwijshuisvesting: financiering sluit niet aan bij de enorme groei. Bovendien moet worden geïnvesteerd om de extra benodigde huisvesting mogelijk te maken.
- Inhoud onderwijs: huidige onderwijsvorm sluit niet aan bij de doelgroep. Denk bijvoorbeeld aan aangepast onderwijs voor 16-18-jarigen (meer beroepsgericht), landingsprogramma i.v.m. mentale/psychische problematiek door vlucht, omgaan met analfabetisme. Het onderwijs ziet lokaal mogelijkheden om alternatieve onderwijsvormen te ontwikkelen. Dit kan niet zonder toestemming van het ministerie van OCW.
- Personeelstekort: om slim om te gaan met inzet van personeel en bovendien continuïteit van onderwijs te kunnen verzorgen is het belangrijk om in de personeelsplanning om te kunnen gaan met fluctuaties van instroom. Financiering moet hierbij aansluiten. Financiering op basis van ijkmomenten sluit onvoldoende aan op de werkelijkheid
- Reguliere financiering sluit niet aan bij ISK-onderwijs door de onderwijsbehoefte en klasgrootte. De financieringssystematiek van passend onderwijs zou beter aansluiten.
- Doorstroom: na 2 jaar taalonderwijs is het taalniveau onvoldoende om aansluiting te kunnen vinden in het reguliere vervolgonderwijs. Vervolgopleiding heeft middelen nodig om taalonderwijs te kunnen blijven bieden. Door veel verhuizingen van met name AMV's is er geen continuïteit in het onderwijs en komen zij door taalachterstanden niet in het juiste vervolgonderwijs terecht. Dit vormt een groot risico op schooluitval en verminderde integratie.
- Verantwoordelijkheid voor ISK-klassen ligt bij het schoolbestuur. Een coördinerende rol vanuit de gemeenten is van toegevoegde waarde om nieuwkomersonderwijs en ISK/onderwijs capaciteit effectief en efficiënt vorm te geven. In Midden-Holland wordt al ervaring opgedaan met een dergelijke functie. Op dit moment is een dergelijke rol niet gefinancierd.

³ Hierbij zijn we uitgegaan van de volgende aannames:

- Gemiddeld krijgt 5% van de asielzoekers PO onderwijs
- Gemiddeld krijgt 10% van de asielzoekers + alle AMV's VO onderwijs
- ISK-leerlingen stromen na 2 jaar door naar regulier VO-onderwijs
- Het aantal asielzoekers in de regio is gebaseerd op de opgave uit paragraaf 2.1
- Nareizigers, Oekraïners, statushouders en andere groepen nieuwkomers (wo-arbeidsmigranten) zijn buiten beschouwing gelaten

Benodigde randvoorwaarden:

- Aangepaste financiering voor onderwijs en onderwijshuisvesting. Rekening houdend met fluctuaties, benodigde investeringen en aangepast onderwijs.
- Ruimere mogelijkheden om ISK-onderwijs en (verlengd) taalonderwijs te bieden, zodat aansluiting bij doorstroom naar regulier onderwijs beter verloopt.
- Aangepast onderwijs, dan wel medewerking van OCW om dit zelf te ontwikkelen.
- Middelen voor coördinerende functie in de regio om (ISK) onderwijs effectief en efficiënt vorm te geven.

5.2 Jeugdhulp/WMO

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de jeugdhulp aan AMV's en kinderen die in een (reguliere) opvanglocatie verblijven. Gemeenten krijgen hiervoor een vergoeding (decentrale uitkering) op basis van het aantal kinderen in de opvanglocatie.

Voor de regio Holland Rijnland betekent dat de opvang van 3500 asielzoekers zal leiden tot een extra vraag naar jeugdhulp. De benodigde jeugdhulp voor asielzoekers sluit niet aan bij wat nu is gecontracteerd voor de reguliere jeugdhulp. De achtergrond van jeugdigen onder asielzoekers is divers en de problematiek complex. Bovendien is sprake van een taalprobleem. Vaak is er sprake van wachtlijsten en is de juiste expertise niet beschikbaar. Ook de (Wmo-)voorzieningen vragen aandacht. Er zijn met name weinig GGZ-aanbieders die de taal spreken en het juiste aanbod bieden.

Er zijn veel partijen betrokken (COA, Nidos, jeugdhulp, JGZ), daardoor is zorgcoördinatie/goede afstemming is noodzakelijk. Voor optimale samenwerking is het essentieel dat partijen elkaar kennen en er praktische samenwerkingsafspraken worden gemaakt. Met name voor AMV's is het belangrijk om een ketenregisseur jeugdhulp in te zetten. Daarnaast is het zinvol om in te zetten op vroeg-signalering en sociaal werk. Dit vraagt om een (tijds)investering van alle betrokken partijen

We hebben geen kengetallen beschikbaar over het gebruik van jeugdhulp door jeugdigen in de asielopvang. We zien echter dat de druk op reguliere jeugdhulp al heel groot is en dat gemeenten kampen met financiële tekorten. De bijdrage van het Rijk is niet toereikend voor het jeugdhulpgebruik. Juist bij complexere zorg en langere wachttijden is het risico groot dat de problematiek groter wordt. Hierdoor is het risico groot dat de jeugdhulpmiddelen voor asielopvang onvoldoende zijn.

Benodigde randvoorwaarden:

- Vergoeding van daadwerkelijk gemaakte jeugdhulpkosten.
- Middelen voor coördinerende functie i.v.m. praktische ketenafspraken, aanvullende afspraken met jeugdhulpaanbieders en zorgcoördinatie.
- Stimuleren/faciliteren van ontwikkelen van aanbod voor de doelgroep.
- Geen verhuisbewegingen. Jeugdigen die in onze regio aankomen blijven daar ook.

5.3 Werk en meedoen

Uit voorbeelden in de regio (en elders in het land) blijkt het belangrijk dat de bewoners van de asielopvanglocaties vanaf dag één kunnen meedoen in de lokale samenleving. Actief zijn geeft mensen energie en perspectief. Vluchtelingen creëren een sociaal netwerk en komen in aanraking met de Nederlandse taal en cultuur. Ook kunnen zij iets terugdoen voor de maatschappij en voorkomt het overlast op en rondom de opvanglocatie. Daarnaast leveren ze een waardevolle bijdrage aan onze regionale arbeidsmarkt, waar nog steeds vele vacatures te vervullen zijn, het liefst in een functie die past bij de vaardigheden van de nieuwkomer.

De insteek van de gemeenten is dat het meedoen een duurzaam karakter heeft. We streven naar een doorgaande lijn van actieve asielzoekers naar actieve statushouders, die hierdoor beter toegerust zijn om in te burgeren en minder gebruik zullen maken van de bijstand.

Een aantal gemeenten in de regio zetten al, samen met het COA en lokale (vrijwilligers)organisaties, actief in op de een aanpak gericht op meedoen van asielzoekers, bij voorkeur via betaald werk. Andere gemeenten verkennen hierin de mogelijkheden. Inzet kan bestaan uit opzetten van programma's gericht op meedoen, *jobhunting* of andere vormen van bemiddeling en begeleiding, communicatie en informatie voor werkgevers en asielzoekers etc. In een aantal gemeenten staan re-integratiebedrijven klaar om hier mee aan de slag te gaan, mits hier financiering voor beschikbaar is.

Benodigde randvoorwaarden:

- Koppeling van statushouders aan de regio Holland Rijnland, bij voorkeur aan de gemeente waar de asielzoeker in een opvanglocatie verbleef.
- Structurele financiering voor toeleiding van asielzoekers naar werk, zodat we hier direct actief mee aan de slag kunnen. Er zijn nu geen (re-integratie)middelen beschikbaar voor toeleiding van asielzoekers.
- Wegnemen van belemmeringen zoals:
 - o wachtlijsten verkrijgen BSN, waardoor asielzoekers niet kunnen werken
 - o aanvragen tewerkstellingsvergunning door werkgevers
- Mogelijk maken van werkervaringsplaatsen, zodat zowel de asielzoeker als werkgever ervaring kan opdoen. Nu is dat juridisch niet mogelijk.

5.4 Efficiënt maatwerk

COA en gemeenten werken nauw samen in de realisatie van opvang en de exploitatie van de locaties. Om een AZC te kunnen inbedden in een wijk of buurt, is het belangrijk om maatwerk te kunnen bieden. Iedere situatie is weer anders. Tegelijkertijd streeft het COA naar zo veel mogelijk efficiëntie in de exploitatie van de locaties, door waar dat kan zoveel mogelijk te standaardiseren. Wij ondersteunen de wens tot efficiency, maar dan wel vanuit een integrale blik en met maatwerk waar nodig. Niet alleen vanuit dit stukje in het proces in de keten, maar vanuit het geheel aan inspanningen en de maatschappelijke kosten en baten om vluchtelingen op te vangen en in een later stadium te laten inburgeren.

6. Met regionaal perspectief en regionale samenwerking komen we verder

We zien de regio Holland Rijnland als één gebied, waarin iedere gemeente invulling geeft aan de taak om asielzoekers op te vangen en later statushouders te huisvesten en te laten inburgeren. Het ligt voor de hand om kennis uit te wisselen en samenwerkingsafspraken te maken in een regio waarin op diverse thema's al samenwerking wordt georganiseerd. De toegevoegde waarde van regionale samenwerking ligt in de bestuurlijke afstemming aan de Regionale Regietafel, het creëren van overzicht, bewaken van de voortgang en het ontwikkelen van een samenhangende aanpak voor de regio. Ook nu al blijkt dat het uitwisselen van informatie en best practices van toegevoegde waarde is om de opgave te kunnen realiseren op een effectieve manier. Dit willen we ook in de volgende fase graag behouden. We verkennen verdergaande regionale samenwerking op regionale voorzieningen zoals onderwijs en toeleiding naar werk. Hiermee kunnen we de RRT verder versterken. Om goed uitvoering te geven aan de functie van de RRT zijn voldoende middelen nodig.

7. Conclusie

De regio Holland Rijnland zet zich actief in om de opgave die volgt uit de Spreidingswet volledig invulling te geven. Om de opgave tijdig en volledig te kunnen invullen is medewerking van de provincie nodig en is het wenselijk om met het COA te verkennen waar realisatie kan worden versneld. We zien in de praktijk knelpunten op het realiseren van voorzieningen als onderwijs, jeugdhulp en meedoen en werk. De benodigde randvoorwaarden moeten hiervoor worden ingevuld om onze wettelijke taak uit te kunnen voeren op onderwijs en jeugdhulp en om maatschappelijk duurzame asielopvang te kunnen realiseren. Zoals al benoemd in de inleiding zijn de randvoorwaarden die we nu hebben benoemd niet uitputtend en zullen er zich in de toekomst nieuwe uitdagingen voordoen. Wij verwachten van het Rijk ook bij nieuwe uitdagingen dat wij in staat worden gesteld – ook financieel – om deze uit te kunnen voeren.